

การรวมกลุ่มผู้นำพัฒนาตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่ จังหวัดนครนายก

ในชุมชนระดับตำบลและชุมชนระดับหมู่บ้านประกอบด้วยผู้นำชุมชนที่เป็นตัวแทนประชาชนหลายระดับเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ประธานชมรมหมู่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งจะทำงานบริการประชาชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด รวมถึงเป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่ประชาชนพบหาก่อนที่จะตัดสินใจเข้าพบหน่วยงานอื่น

ที่ผ่านมาในชุมชนตำบลบ้านใหญ่พบว่าประชาชนยังมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ต้องปรึกษาหารือกับผู้นำซึ่งเป็นตัวแทนของตนเอง แต่พบปัญหาว่าในหลายกรณี ประชาชนยังไม่ได้รับคำปรึกษาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด เนื่องจากผู้นำชุมชนที่ให้คำปรึกษาไม่มีความรู้หรือประสบการณ์มากเพียงพอ ปัญหาของประชาชนส่วนใหญ่ได้แก่ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากการซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรจากพ่อค้าคนกลาง ปัญหาการซื้อขายที่ดินหรือปัญหาฉ้อโกงจากนายทุน เป็นต้น

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน :
ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมือง
จังหวัด: นครนายก

ประชากร: 20,000 คน

พื้นที่: 11,296 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปีพ.ศ.2542 อบต.บ้านใหญ่ร่วมกับผู้นำชุมชนจัดทำโครงการ "การรวมกลุ่มผู้นำพัฒนาตำบล" โดยการจัดเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปัญหาของชุมชน รวมทั้งให้ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและเป็นการบริหารงานชุมชนของผู้นำ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้านให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตัวเอง

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. ร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินโครงการระหว่างผู้บริหารอบต. เจ้าหน้าที่อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน
2. เจ้าหน้าที่อบต. ประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยประกาศผ่านผู้นำชุมชน และผู้นำชุมชนประกาศผ่านหอกระจายข่าว ผ่านที่ประชุมของประชาคมหมู่บ้าน
3. เจ้าหน้าที่อบต. ติดต่อวิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง เพื่อให้ความรู้ด้านต่างๆ เช่น กฎหมายการปกครอง การบริหารจัดการชุมชน ทักษะการพูดในที่ชุมชน การพัฒนาบุคลิกภาพ วิธีรับประทานอาหารที่ถูกต้อง
4. อบต. ประสานงานกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเสวนากลุ่มใหญ่ระดับตำบลเป็นประจำทุกเดือน โดยเชิญชวนประชาชนทุกหมู่บ้านเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนปัญหาของชุมชน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้ความรู้ตามหลักวิชาการ
5. ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านจัดเสวนาย่อยทุกวัน โดยผู้นำชุมชนประสานงานกับเจ้าหน้าที่อบต. และวิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเสวนา เพื่อสะท้อนปัญหาแล้วหาแนวทางแก้ไข เช่น ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ปัญหาที่ดิน เป็นต้น
6. เกษตรกรในตำบลรวมตัวกันเป็นกลุ่มเกษตรกรเพื่อกำหนดราคามาตรฐานของผลไม้ และต่อรองอำนาจกับพ่อค้าคนกลาง

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

อบต.บ้านใหญ่สนับสนุนงบประมาณจำนวน 72,000 บาท แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าตอบแทนวิทยากร 100/คน/เดือน รวม 12,000 บาท
2. ค่าอาหารและเครื่องดื่ม รวม 60,000 บาท
3. ค่าสาธารณูปโภค (น้ำประปา ไฟฟ้า) 1,000 บาท/เดือน

บุคลากร

1. วิทยากรจากสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง เจ้าหน้าที่อบต. ให้ความรู้พื้นฐานด้านกฎหมาย การพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะการพูดในที่ชุมชน
2. ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 24 คนเป็นคณะกรรมการของโครงการ
3. ชาวบ้านที่เข้าร่วมเสวนากลุ่มใหญ่จำนวนประมาณ 30 คน/เดือน และชาวบ้านที่เข้าร่วมเสวนากลุ่มย่อยจำนวนประมาณ 10-20 คน/วัน
4. แพทย์ประจำตำบล ให้ความรู้ด้านสุขภาพ

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2542	สรุปปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตำบลที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้เสร็จสิ้น เช่น ปัญหาการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ การเช่าที่ดินทำกิน ปัญหาการซื้อข้าวผลผลิตทางการเกษตร ปัญหาจากนายทุนพ่อค้าคนกลาง เป็นต้น	อบต. / ผู้นำชุมชน / ประชาคมหมู่บ้าน
2542	จัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนประชาชน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องประชุม	อบต.
2542	ประชาสัมพันธ์โครงการ ด้วยการส่งหนังสือแจ้งผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ให้มีการประกาศผ่านหอกระจายเสียง และการบอกต่อๆ กัน	ผู้บริหารอบต. / ผู้นำชุมชน
2542	จัดเตรียมสถานที่ อาหาร เครื่องดื่ม วิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐที่มีความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การพูดในที่ชุมชน การพัฒนาบุคลิกภาพ วิธีรับประทานอาหารที่ถูกต้อง เป็นต้น	อบต.
2542	จัดเสวนากลุ่มใหญ่ทุกเดือน สะท้อนปัญหา สอดแทรกความรู้ทางวิชาการ	อบต. / ผู้นำชุมชน / วิทยากร/ชาวบ้าน
2542	จัดเสวนากลุ่มย่อยร่วมกับเจ้าหน้าที่อบต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ศาลาใหญ่ภายในที่ทำการอบต.	ชาวบ้านแต่ละหมู่บ้าน/ วิทยากร

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

--หน่วยงาน/องค์กร--

- ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้าน
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง
- สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง
- แพทย์ประจำตำบล

--บทบาทความร่วมมือ--

- ผู้ร่วมคิดแผนงาน ประชาสัมพันธ์โครงการและดำเนินการจัดเสวนา
- เป็นวิทยากรในการให้ความรู้ด้านกฎหมาย การพัฒนาคุณภาพเป็นต้น
- เป็นวิทยากรในการจัดอบรมความรู้ด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร
- เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านสุขภาพ

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนในพื้นที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายผลผลิตทางเกษตร คือ ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาราคา ปัญหาการซื้อขายที่ดินกับนายทุน ปัญหานักท่องเที่ยวก่อความรำคาญให้แก่ชุมชน เป็นต้น จึงได้มีการร้องเรียนต่อผู้นำชุมชนเป็นจำนวนมาก
2. ผู้นำชุมชนขาดทักษะในการบริหารงานและการปกครองชุมชน ประชาชนขาดความรู้ด้านกฎหมาย เกี่ยวกับการซื้อขายที่ดิน การตลาด การต่อรองอำนาจกับพ่อค้าคนกลาง จึงไม่สามารถจัดการปัญหาได้

หลังการดำเนินการ

1. ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และชาวบ้านมีความรู้ด้านกฎหมาย การบริหารจัดการงานในชุมชน การตลาด กลไกราคาของผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้นจากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันและจากวิทยากรของอบต.และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสวนผลไม้เพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง
2. ผู้นำชุมชนสามารถจัดการปัญหาความสงบเรียบร้อยในชุมชนได้ เช่น ปัญหานักท่องเที่ยวก่อความรำคาญ และเรียนรู้วิธีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นด้วยตนเอง รวมทั้งวิธีการบริหารโครงการต่างๆของชุมชน

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ความรู้ความสามารถของผู้นำที่เข้าร่วมโครงการมีน้อย ต้องอาศัยเวลาอธิบายและทำความเข้าใจนาน	1. เลือกสรรวิทยากรที่สามารถถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย
2. งบประมาณในดำเนินงานจำเป็นต้องจ้างวิทยากรมาแนะนำ ต้องเชิญจากนอกตำบลเนื่องจากภายในตำบลขาดวิทยากรที่มีความรู้	2. พยายามส่งเสริมให้บุคลากรภายในมีความรู้ความสามารถโดยส่งไปฝึกอบรมตามสถาบันต่างๆ แล้วกลับมาสอนผู้เข้าร่วมโครงการ
3. ในระยะแรกมีผู้เข้าร่วมน้อย	3. ผู้เข้าร่วมมีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากได้ประโยชน์จากโครงการและประชาสัมพันธ์มากขึ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. บทบาทความเป็นผู้นำและผู้บริหารในชุมชน ความเสียสละในการทำงาน และนำความรู้ที่ได้รับไปแนะนำประชาชนต่อไป
2. มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
3. งบประมาณดำเนินโครงการมีเพียงพอ

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. อบต.มีแผนการพัฒนาโครงการโดยการผลัดเปลี่ยนผู้เข้าอบรมในโครงการให้สลับสับเปลี่ยนและมากขึ้น รวมทั้งมีการสรรหาวิทยากรให้มากขึ้น หลากหลายความรู้
2. งบประมาณการดำเนินงาน อบต.ได้มีนโยบายพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้นด้วยการเพิ่มงบประมาณการดำเนินการและการพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีความสะดวกมากขึ้น
3. ผู้นำชุมชนที่เข้าอบรม เมื่อจบหลักสูตรมีความรู้ในเรื่องต่างๆ แล้วยังจำเป็นต้องเพิ่มความรู้ด้านอื่นๆ อยู่เสมอและอบต.มีแผนงานพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้นต่อไป
4. ในด้านทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในตำบลอาจมองว่างานฝึกอบรมพัฒนาความรู้ทางกฎหมาย ฯลฯ เป็นเรื่องน่าเบื่อ ไม่ได้ดึงดูดใจและไม่ได้ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม จึงอาจส่งผลต่อโครงการรวมกลุ่มผู้นำพัฒนาตำบลไม่ยั่งยืนต่อไปได้
5. ด้านสภาพเศรษฐกิจ ส่งผลให้โครงการอาจไม่ยั่งยืนเนื่องจากผู้นำ ประชาชนไม่มีเวลามากพอที่จะให้การเข้าร่วมโครงการ เพราะต้องใช้เวลาในการเลี้ยงชีพเป็นหลัก

บทเรียนที่ได้รับ

1. งบประมาณของอบต.มีจำกัดเนื่องจากอบต.ต้องใช้งบประมาณในการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย จึงต้องขอความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เช่น พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เป็นต้น
2. ในการทำงานจะต้องทำงานเป็นทีมเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

- การนำโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้บังเกิดผลแก่ชุมชนต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้
1. ศักยภาพของผู้บริหารและผู้นำชุมชน
 2. งบประมาณในการดำเนินงานที่เพียงพอ
 3. ความช่วยเหลือจากประชาชน เช่น การนำอาหาร เครื่องดื่มมาร่วมรับประทานในโครงการ
 4. ความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการ ต้องมีการกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน และประชาชน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายอัศวพงศ์ ใจยงค์
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่

ที่อยู่ : อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
โทรศัพท์ : (037) 321-199

ชื่อ-นามสกุล : นายสุรพล แสนลาวัลย์
ตำแหน่ง : ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่
ที่อยู่ : อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
โทรศัพท์ : (037) 321-199

ชื่อ-นามสกุล : นางบังอร นระศรี
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหญ่
ที่อยู่ : อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
โทรศัพท์ : (037) 321-199

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ตั้ง	องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก 26000
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	11,296 ตารางกิโลเมตร 6,143,041.36 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
งบประมาณรายได้	6,802,728.83 บาท (ปีงบประมาณ 2542)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	10 คน 2 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างประจำ 5 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	20,000 คน
จำนวนครัวเรือน	587 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลบ้านใหญ่ประกอบไปด้วย 7 หมู่บ้าน ลักษณะภูมิประเทศของตำบลบ้านใหญ่เป็นที่ดอน ลาดจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ มีแม่น้ำนครนายกและลำคลองไหลผ่านพื้นที่ มีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง สถานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง มีเส้นทางคมนาคมติดต่อเชื่อมกันได้ทุกหมู่บ้าน ประชาชนเดินทางโดยใช้รถจักรยานยนต์และจักรยาน มีรถโดยสารประจำทาง เฉพาะเส้นทางที่จะไปตำบลสาริกาซึ่งจะผ่านหมู่ 5 ของตำบลบ้านใหญ่ ในพื้นที่ ตำบลยังไม่มีแหล่งน้ำชลประทาน จึงอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติแทน เช่น น้ำฝน คลอง บึง แม่น้ำ